

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

با یاری از خداوند سبحان و اعتقاد به اینکه عالم محضر خداوند است و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه و دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری ما دانشجویان و اعضای هیات علمی و واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم. اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائب های غیر علمی می پالایند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال تجهیزت و منابع در اختیار.

۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آنبه همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل راز داری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد سازمان ها و کشورها و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

امضاء پژوهشگر:

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

رشته :
حسابداری

گرایش :
حسابداری

عنوان :
ارتباط بین ارزش افزوده فکری و ارزش افزوده اقتصادی

استاد راهنما :
فرزانه حیدرپور

استاد مشاور :
افسانه توانگر حمزه کلائی

پژوهشگر :
سحر افسری

زمستان ۱۳۹۱

تقدیم به :

آنان که آموختند

و

امکان آموختن را فراهم کردند

پدر و مادر مهربانم

همسر عزیزم

تشکر و قدردانی :

سپاس و ستایش پروردگار یکتا را که نیرو و امکانات کسب دانش را فراهم قرار داد تا به انجام تحقیق در یکی از حوزه های علوم توفیق یابم.

برخود وظیفه می دانم از استاد ارجمند سرکار خانم دکتر فرزانه حیدرپور که راهنمایی پایان نامه را به عهده داشته و با همکاری صمیمانه و ارشادات عالمانه خویش روند پژوهش را تحت نظارت و هدایت داشته و همچنین از استاد بزرگوار سرکار خانم دکتر افسانه توانگر که بعنوان مشاور زحمات زیادی را تقبل نموده و با ارائه رهنمود های خویش همکاری لازم را با اینجانب داشتند کمال تقدیر و تشکر را ابراز داشته و توفیق روز افزون را در کلیه شئون زندگی از درگاه ایزد منان را برای ایشان آرزو دارم.

در پایان از دوستان صمیمی که همواره در مراحل مختلف تهیه رساله مرا یاری نمودند ، سپاسگزارم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سحر افسری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی در رشته حسابداری که در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۵ از پایان نامه خود تحت عنوان ارتباط بین ارزش افزوده فکری و ارزش افزوده اقتصادی با کسب نمره ۱۷,۷۵ و درجه بسیارخوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و .... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: سحر افسری

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۵ دانشجوی کارشناسی ارشد خانم سحر افسری از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره ۱۷,۷۵ بحروف هفده و هفتاد و پنج صدم و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما :

بسمه تعالی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش‌نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱
عنوان پایان‌نامه: ارتباط بین ارزش افزوده فکری و ارزش افزوده اقتصادی	
نام و نام خانوادگی دانشجو: سحر اقسری	تاریخ شروع پایان‌نامه: ۱۳۹۰/۱۲/۱۷
شماره دانشجویی: ۸۸۰۸۳۷۸۱۰۰۰	تاریخ اتمام پایان‌نامه: ۱۳۹۱/۱۱/۲۵
رشته تحصیلی: حسابداری	
استاد / استادان راهنما: دکتر فرزات‌ه حیدرپور	
استاد/استادان مشاور: دکتر افسانه توانگر حمزه کلاتی	
آدرس و شماره تلفن: تهران - چهارراه لشگر - خیابان کاشان - پلاک ۷۰ واحد ۴	
چکیده پایان‌نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش‌های اجرا و نتایج به دست آمده):	
<p>سرمایه فکری به عنوان اصلی‌ترین عنصر توسعه در اقتصاد دانش‌محور می‌باشد. ایجاد ارزش افزوده فکری و افزایش ثروت سهامداران در بلندمدت از جمله مهمترین اهداف شرکت می‌باشد و ارزش افزوده اقتصادی یک عامل تعیین‌کننده ارزش و عملکرد شرکتها محسوب می‌شود. در تحقیق حاضر به بررسی میزان ارتباط و هم‌بستگی بین سرمایه فکری و هر یک از زیرمجموعه‌های آن با ارزش افزوده اقتصادی شرکت‌ها به عنوان یکی از جدیدترین شاخص‌های سنجش عملکرد مالی پرداخته شده است.</p> <p>تحقیق بر روی ۶۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ انجام شده است. تحقیق حاضر از نظر هدف تحقیق کاربردی است و از نظر روش تحقیق، تحقیق توصیفی-همبستگی است.</p> <p>نتایج تحقیق حاکی از این است که بین متغیرهای سرمایه فکری، کارایی سرمایه انسانی، کارایی سرمایه ساختاری با ارزش افزوده اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد که به ترتیب رابطه مستقیم و مثبت، معکوس و منفی وجود دارد ولی بین کارایی سرمایه بکارگرفته شده با ارزش افزوده اقتصادی رابطه معناداری وجود ندارد.</p> <p>کلمات کلیدی: سرمایه فکری، ضریب ارزش افزوده فکری، عملکرد مالی، ارزش افزوده اقتصادی.</p>	

مناسب است
 مناسب نیست
 تاریخ و امضاء:

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش‌نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول : کلیات طرح
۲	مقدمه
۴	۱-۱ بیان مسئله تحقیق.....
۷	۲-۱ جنبه جدید بودن و نو آوری تحقیق.....
۸	۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
۱۰	۴-۱ اهداف تحقیق.....
۱۰	۵-۱ سوالات و فرضیه های تحقیق.....
۱۰	۱-۵-۱ چهارچوب نظری تحقیق.....
۱۱	۶-۱ مدل تحقیق.....
۱۱	۱-۶-۱ متغیر های مستقل.....
۱۲	۲-۶-۱ متغیر های وابسته.....
۱۳	۷-۱ روش تحقیق.....
۱۳	۸-۱ جامعه آماری و حجم آن.....
۱۴	۹-۱ روش گرد آوری اطلاعات.....
۱۴	۱۰-۱ متغیرها و واژه های کلیدی.....

فصل دوم : مطالعات نظری

۱۷	.....	مقدمه
۱۷	.....تاریخچه و معرفی سرمایه فکری	۱-۲
۱۹	.....دلایل اندازه گیری سرمایه فکری	۲-۲
۲۰	.....اجزای تشکیل دهنده سرمایه فکری	۳-۲
۲۱	.....۱-۳-۲ بروکینگ	
۲۲	.....۲-۳-۲ ادوینسون و مالون	
۲۳	.....۳-۳-۲ روس و دراگوتی و ادوینسون	
۲۴	.....۴-۳-۲ استیوارت	
۲۵	.....۵-۳-۲ سالیوان	
۲۶	.....۶-۳-۲ کارل اریک سویی	
۲۶	.....۷-۳-۲ هانس و لوونداهل	
۲۷	.....۸-۳-۲ گویترو پتی	
۲۷	.....۹-۳-۲ بونتیس	
۲۹	.....۱۰-۳-۲ مار و ایچوما	
۳۰	.....۱۱-۳-۲ بونفور	
۳۱	.....اجماع درباره سرمایه فکری	۴-۲
۳۲	.....روشهای اندازه گیری سرمایه فکری	۵-۲
۳۲	.....۱-۵-۲ روشهای مستقیم سرمایه فکری	

۳۲	..... روشهای سرمایه گذاری بازار یا ارزش بازار..... ۲-۵-۲	
۳۳	..... روشهای بازده دارایی ها..... ۳-۵-۲	
۳۳	..... روشهای کارت امتیازی..... ۴-۵-۲	
۳۳	..... مزایا و معایب مدل های سنجش سرمایه فکری..... ۶-۲	
۳۴	..... مدلهای اندازه گیری ارائه شده توسط محققان..... ۷-۲	
۳۴	..... کیوی توین..... ۱-۷-۲	
۳۵	..... حسابداری منابع انسانی..... ۲-۷-۲	
۳۵	..... ترازنامه نامشهود..... ۳-۷-۲	
۳۶	..... کارت امتیاز متوازن..... ۴-۷-۲	
۳۶	..... هوش سرمایه انسانی..... ۵-۷-۲	
۳۷	..... حسابداری و هزینه یابی منابع انسانی..... ۶-۷-۲	
۳۷	..... نمایشگر دارایی نامشهود..... ۷-۷-۲	
۳۸	..... ارزش افزوده اقتصادی..... ۸-۷-۲	
۳۹	..... ارزش بازار به ارزش دفتری..... ۹-۷-۲	
۳۹	..... اندازه گیری ارزش نامشهود..... ۱۰-۷-۲	
۴۰	..... شاخص سرمایه فکری..... ۱۱-۷-۲	
۴۰	..... ارزش گذاری دارایی فکری..... ۱۲-۷-۲	
۴۱	..... گزارش منابع انسانی..... ۱۳-۷-۲	
۴۱	..... ضریب ارزش افزوده فکری..... ۱۴-۷-۲	

۴۲	..... اندازه گیری و حسابداری سرمایه فکری.....	۱۵-۷-۲
۴۲	..... کارت امتیازی زنجیره ارزش.....	۱۶-۷-۲
۴۳	..... درجه بندی سرمایه فکری.....	۱۷-۷-۲
۴۳	..... روش مالی اندازه گیری دارایی های نامشهود.....	۱۸-۷-۲
۴۴	..... ارزش گذاری پویای سرمایه فکری.....	۱۹-۷-۲
۴۵	..... ضریب ارزش افزوده فکری.....	۸-۲
۴۶	..... مزیت روش ضریب ارزش افزوده فکری نسبت به سایر روشها.....	۸-۲
۴۷	..... مزایا و مشکلات اندازه گیری سرمایه فکری.....	۱۰-۲
۴۷	..... مزایای اندازه گیری سرمایه فکری.....	۱-۱۰-۲
۴۷	..... مشکلات سنجش سرمایه فکری.....	۲-۱۰-۲
۴۹	..... پیشینه و تکامل ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۱-۲
۵۰	..... تعاریف ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۲-۲
۵۱	..... اهمیت ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۳-۲
۵۲	..... فواید ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۴-۲
۵۴	..... معایب ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۵-۲
۵۴	..... محاسبه ارزش افزوده اقتصادی.....	۱۸-۲
۵۶	..... پیشینه پژوهش.....	۱۷-۲
۵۶	..... تحقیقات انجام شده در خارج کشور.....	۱-۱۷-۲
۶۰	..... تحقیقات انجام شده در داخل کشور.....	۲-۱۷-۲

فصل سوم : روش شناسائی تحقیق

۶۶	مقدمه
۶۷	فرضیه های تحقیق..... ۱-۳
۶۷	۱-۱-۳ سوالات یا فرضیه های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه).....
۶۷	۲-۱-۳ فرضیه های اصلی..... ۲-۳
۶۷	متغیرهای تحقیق..... ۲-۳
۶۸	۱-۲-۳ متغیرهای مستقل.....
۶۸	۲-۲-۳ متغیرهای وابسته.....
۶۸	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای تحقیق و نحوه محاسبه..... ۲-۳
۷۱	جامعه و نمونه آماری..... ۱-۳
۷۱	۱-۴-۳ جامعه آماری.....
۷۲	۲-۴-۳ نمونه آماری.....
۷۳	روش تحقیق..... ۴-۳
۷۴	قلمرو تحقیق..... ۶-۳
۷۴	جمع آوری داده های تحقیق..... ۷-۳
۷۵	آمار توصیفی..... ۸-۳
۷۷	چگونگی بررسی فرضیه ها..... ۹-۳
۷۷	روش و مدل به کار گرفته شده در تخمین ضرایب مربوط به متغیرهای تحقیق..... ۱۰-۳

۷۸	..... روش اثرات مشترک..... ۱-۱۰-۳	
۷۸	..... روش اثرات ثابت..... ۲-۱۰-۳	
۷۹	..... روش اثرات تصادفی..... ۳-۱۰-۳	
۸۱	..... آزمون های آماری مورد نیاز برای تخمین مدل ها..... ۱۱-۳	
۸۱	..... آزمون هم خطی بین متغیرهای تحقیق..... ۱-۱۱-۳	
۸۲	..... آزمون ایستایی (مانایی) بین متغیرهای تحقیق..... ۲-۱۱-۳	
۸۳	..... آزمون وجود عرض از مبدا در مدل ها..... ۳-۱۱-۳	
۸۴	..... آزمون خود همبستگی و ناهمسانی واریانس..... ۴-۱۱-۳	
۸۶	..... آزمون معنی داری مدل رگرسیون..... ۵-۱۱-۳	
۸۷	..... روش ترکیب و آرایش داده های تحقیق..... ۱۲-۳	

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش

۹۰		مقدمه
۹۱	..... آمار توصیفی داده ها..... ۱-۴	
۹۴	..... آزمون نرمال بودن..... ۲-۴	
۹۶	..... آزمون هم خطی..... ۲-۴	
۹۷	..... آزمون مانایی (ایستایی)..... ۴-۴	
۹۹	..... آزمون فرضیه های تحقیق..... ۵-۴	
۱۰۵	..... جمع بندی و نتیجه گیری..... ۶-۴	

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۰۸	مقدمه
۱۰۸	۱-۵ خلاصه موضوع و روش تحقیق.....
۱۰۹	۲-۵ ارزیابی و تشریح آزمون فرضیه ها.....
۱۰۹	۱-۲-۵ فرضیه اصلی اول.....
۱۱۰	۲-۲-۵ فرضیه اصلی دوم و سوم و چهارم.....
۱۱۲	۲-۵ پیشنهادات.....
۱۱۲	۱-۳-۵ پیشنهادات حاصل از تحقیق.....
۱۱۳	۲-۳-۵ سایر پیشنهادات.....
۱۱۳	۳-۳-۵ پیشنهادات برای تحقیقات آتی.....

چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
72	انتخاب نمونه آماری..... ۱-۳
۹۱	آمار توصیفی متغیرهای تحقیق برای کل مشاهدات..... 1-4
۹۵	آزمون نرمال بودن..... ۲-۴
۹۷	آزمون همبستگی پیرسون..... ۳-۴
۹۸	مقادیر آماره دیکی فولر..... ۴-۴
۱۰۰	تخمین نهایی الگو رگرسیون داده های ترکیبی به روش اثرات ثابت ۵-۴
۱۰۲	تخمین نهایی الگو رگرسیون داده های ترکیبی به روش اثرات ثابت..... ۶-۴
۱۰۴	تخمین نهایی الگو رگرسیون داده های ترکیبی به روش اثرات ثابت..... ۷-۴
۱۰۹	خلاصه نتایج آزمون فرضیه مربوط به ارتباط بین سرمایه فکری و ارزش افزوده اقتصادی..... ۱-۵
۱۱۰	خلاصه نتایج آزمون فرضیه های مربوط به ارتباط بین زیر مجموعه های سرمایه فکری و ارزش افزوده اقتصادی
۱۱۱	نتایج تحقیقات انجام شده..... ۳-۵

فصل اول

کلیات طرح

مقدمه

اقتصاد صنعتی با ویژگی ترکیب بهینه عوامل اصلی تولید و ثروت اقتصادی یعنی داراییهای فیزیکی و مشهود مانند زمین، نیروی کار، پول، ماشین آلات جای خود را به اقتصاد دانش محور داد که در آن دانش بعنوان کلیدی ترین عامل ایجاد ارزش و ثروت، نقش موثری ایفا می کند (چن و دیگران^۱، ۲۰۰۴). در طول عصر صنعت بهای تمام شده دارایی ها، کارخانجات و تجهیزات و مواد خام بود که برای موفقیت یک تجارت لازم بود اما در عصر اطلاعات این استفاده موثر از سرمایه فکری است که معمولا در موفقیت یا شکست یک مجموعه موثر است (گوه^۲، ۲۰۰۵).

سازمانهای اقتصادی مدرن و پیشرفته تمرکز خود را فقط بر روی محصولات جدید، خدمات و بازاریابی و تحقیق و توسعه کنار نگذاشته اند بلکه توجه خاصی نسبت به پیشرفت و مدیریت سرمایه فکری دارند. فاکتورهای سنتی مانند زمین، کارگر و سرمایه نمی تواند محو شود بلکه می توانند در اولویتهای بعدی باشند (محمد خالیکو و دیگران^۳، ۲۰۱۱).

در علوم بر پایه اقتصاد، سرمایه فکری به عنوان یکی از سرمایه های مهم و حیاتی یک سازمان بشمار می رود و سرمایه فکری تسهیل کننده دانش بر پایه اقتصاد است. بنا بر نظر رامزن^۴ (۲۰۱۱) سرمایه فکری بر پایه دانش است بنابراین سرمایه فکری مرکز قابلیت های سازمانی به شمار می رود. سرمایه فکری درصدد خلق و ایجاد و بالا بردن ارزش عملکردهای سازمانی است (حسنوی و رامزن^۵، ۲۰۱۰).

شرکتهای دانش محور به شکل تصادی در حال افزایش اند و تقاضا برای محصولات و خدمات دانش محور در اقتصاد جهانی رو به رشد است. بدین ترتیب شرکتهای دانش محور ارزش بازاری

---

۱ . Chen & et al

۲ . Goh, p.c

۳ . Muhammad khaliq & et al

۴ . Ramezan

۵ . Hosnavi and Ramezan

بیشتری دارند (ابیسکرا^۱، ۲۰۰۸). در اقتصاد مبتنی بر دانش، سازمانها براساس دانش زندگی می کنند، و می میرند و موفق ترین شرکتها، آنهایی هستند که از این دارایی های ناملموس به نحو بهتر و سریع تری استفاده می کنند (ملکیان و زارع بهنمیری، ۸۹). عوامل نامشهود و سرمایه فکری بعنوان اصلی ترین عنصر توسعه در اقتصاد دانش محور، توانایی لازم برای انجام برنامه های راهبردی را در اختیار شرکت قرار می دهند. ادوینسون سرمایه فکری را تجربه کاربردی، تکنولوژی سازمانی، روابط با مشتریان و مهارت های حرفه ای می داند که مزیت رقابتی برای شرکت ایجاد می کند (مار^۲، ۲۰۰۴). ارزشمندترین و مهم ترین منابع یک شرکت سرمایه های فکری و دارایی نامشهود آن می باشد زیرا دارایی های مشهود براحتی می تواند کپی برداری شود و یا در یک بازار آزاد خریداری گردد. بنا براین نمی توانند دارایی های استراتژیک یک شرکت باشد و مزیت رقابتی برای آن شرکت ایجاد کند (ریاحی بلکوحی^۳، ۲۰۰۳).

محیط کسب و کار مبتنی بر دانش، نیازمند رویکردی است که دارایی های ناملموس جدید سازمانی مانند دانش و شایستگی های منابع انسانی، نو آوری، روابط با مشتری، فرهنگ سازمانی، نظام ها، ساختار سازمانی و غیره را در بر گیرد. در این میان، نظریه سرمایه فکری توجه روزافزون محققان دانشگاهی و دست اندرکاران سازمانی را به خود جلب کرده است (بونیتیس^۴، ۱۹۹۹).

مطالعات نشان داد که بر خلاف کاهش بازدهی منابع سنتی (مثل پول، زمین، ماشین آلات) دانش واقعا منبعی برای افزایش عملکرد کسب و کار است. بنابراین اندازه گیری عملکرد با رویکرد سرمایه فکری در سازمانها موجب بهبود کیفیت تصمیم گیری استفاده کنندگان، بهبود مدیریت داخلی، بهبود گزارش دهی به خارج از سازمان، مبادلات این سرمایه در داخل شرکت و بهبود کارکرد حسابداری می گردد (رضایی و همی و شاملو، ۱۳۹۰).

امروزه جنبه های نامشهود اقتصادی، بر پایه ی سرمایه فکری بنیان نهاده شده و ماده نخستین و اصلی آن، دانش و اطلاعات است. سازمانها برای مشارکت در بازارهای امروز در هر شکل و نوع برای

---

۱ . Abeysekra
۲ . Marr, B
۳ . Riahi-Belkaoui, A.
۴ . Bonitis, N

بهبود عملکرد خود به اطلاعات و دانش نیازمندند (خاوند کار ، جلیل و احسان و متقی ، افشین ، ۱۳۸۸).

مفهوم ارزش افزوده در اقتصاد کلان ریشه دارد. در کشورهای توسعه یافته که اقتصادی بر مبنای سرمایه داری دارند، ارزش افزوده به عنوان ابزاری جهت سنجش ثروت ملی ، تولید ناخالص داخلی استفاده می شود. ارزش افزوده سهم بنگاه اقتصادی از تولید ناخالص ملی را نشان می دهد و بیانگر توانایی بنگاه در افزایش ارزش کالا و خدمات تولیدی است. هم چنین ارزش افزوده شاخص مهم اندازه گیری حجم فعالیت های اقتصادی است و به عنوان مهم ترین متغیر اقتصادی در ارزیابی بهره وری در سطح شرکتها مورد استفاده قرار می گیرد. برای مثال در کشور ژاپن ارزش افزوده را به عنوان یک ابزار مدیریت جهت ارزیابی عملکرد شرکت ها ، ارزیابی مالی پروژه های آتی و مبنایی برای ارزیابی بهره وری شرکتها مورد استفاده قرار می گیرد (همتی وزمانی ، ۱۳۹۰).

ارزش افزوده اقتصادی، روش اندازه گیری ارزش اقتصادی یک کسب و کار بعد از در نظر گرفتن هزینه سرمایه اعم از هزینه بدهی و حقوق صاحبان سهام است. نکته کلیدی ارزش افزوده اقتصادی این مطلب است که این ارزش زمانی ایجاد می شود که نرخ بازده سرمایه گذاری بیشتر از نرخ کل هزینه سرمایه باشد یعنی هزینه سرمایه ریسک سرمایه گذاری در بر گیرد (رضایی و عبانژاد، ۱۳۹۰).

۱-۱- بیان مسأله تحقیق

دانش به عنوان یک دارایی استراتژیک راهبردی برای رسیدن به موفقیت و کسب مزیت رقابتی پذیرفته شده است (دراکر^۱، ۱۹۸۵-گران^۲، ۱۹۹۱). دانش باید به طور موثر میان افراد و سازمانها مدیریت شود تا زمینه بروز خلاقیت فراهم شود (بوهن^۳، ۱۹۹۴). توانایی مدیریت دانش یک مهارت بنیانی محسوب می شود (لی و دیگران^۴، ۲۰۰۵). امروزه دانش به عنوان مهمترین سرمایه جایگزین سرمایه های مالی و فیزیکی شده است (چن و دیگران، ۲۰۰۴). یکی از قابلیت های مهم سازمانی که می

۱ . Drucker

۲ . Grant

۳ . Bohn

۴ . Lee & et al